



INVĂȚĂTORUL

ORGANIZAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL
BANAT-CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ REVISTA PEDAGOGICĂ
CĂ SOCIALĂ

REDACȚIA: CLUJ, CASA ÎNVĂȚĂTORILOR. — ADMINISTRAȚIA: Str. DOROBANȚILOR, 66.

CUPRINSUL:

Pe pragul unui nou an școlar	„Învățătorul“	Ce trebuie să se știe	M. D.
Două congrese	A. P.	Reforma școlii primare (con-	
O pierdere dureroasă	M. D.	tinuare)	Izidor Dopp
Inaugurarea „Căminului fetelor		Dezideratele Congresului în-	
de învățători“	Tr. Șuteu	vățătorilor	* *
Salutul Ardealului la congresul		Educația artistică	Iosif Velcean
corpului didactic	Tr. Șuteu	O aniversare pioasă	M. D.
Salarizarea învățătorilor înce-		Noul comitet al Asociației în-	
pători	I. Tonceau	vățătorilor	* * *
Tratarea poeziilor în școala		Maghiarismul minorităților ne-	
primară	I. Moldoveanu	maghiare	—m.—d.
Impresii dela ancheta p. re-		Pentru cultura națională	* * *
forma învățământului	Jeronim Puia	Cronici, Insemnări, Recenzii, etc.	

ABONAMENTUL ANUAL:

PENTRU INVĂȚĂTORI --- --- --- --- --- 50 LEI
PENTRU ALȚI INTELLECTUALI ȘI SOCIETĂȚI --- --- --- 80 LEI
UN NUMĂR --- --- --- --- --- 3 LEI

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA
LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
MIHAIL DRAGOȘ

ADMINISTRATOR:
EM. ERIMIE

Comitetul de redacție:

Andrieu Póra
Traian Șuteu
Iacob Boeriu

Anton Domide
Gavril Almășianu
Gavril Bochiș



Pentru Dnii autori:

Incepând cu acest număr, poșta redacției se desființează. Articolele bune vor vedea toate lumina tiparului. Dnii autori sunt rugați în interesul lor de a-și scrie articolele pe o singură pagină și citeț. Manuscrisele scrise cu creionul nu se vor lua în seamă. „Invățătorul“ fiind o revistă didactică și un organ de apărare al intereselor învățătorimei, nu va publica deocamdată literatură pură, poezii, nuvele, romane, etc. În schimb se vor primi cu plăcere orice bucăți de foeklor: poezii populare, povești, ghicitori, zicale, proverbe, etc. În acest caz, cei cari le trimit vor indica pe lângă numele lor, localitatea de unde au cules bucățile trimise precum și numele celor dela cari le-au auzit, anul și luna.

Tot ce privește redacția: cărți, reviste, ziare, articole, se vor adresa Dlui Mihail Dragoș pe adresa redacției.

Domnii autori de cărți didactice sau literare, cari voesc să-și vadă lucrările recenzate în revistă, își vor trimite lucrările în dublu exemplar: unul pe adresa Dlui Mihail Dragoș, altul pe adresa Administrației.

Manuscrisele nepublicate se vor distruge.



Pe pragul unui nou an școlar.

-m-d. Toamna bogată, binecuvântată de Dumnezeu și de oameni, a sosit și odată cu cele dintâi zile ale ei, porțile tuturor școlilor s'au deschis spre a primi sufletele neștiutoare și sfoase ale micuților veniți să se împărtășească din lumina nobilă și a tot răsbătătoare a cărții.

In pragul anului școlar care începe, ca întotdeauna și acum, gândul nostru aleargă cu dragoste și cu încredere la voi, învățători, cari prin satele pierdute pe 'ntinsul șesurilor și prin văgăunele munților, săpați de sârg și cu trudă multă, ca niște harnici mineri, la stânca întunerecului, pregătind în lumina adevărului, a dragostei de neam și de lege, generațiile noi, România de mâine.

Dar mai înainte de a intra din nou în altarele luminării, acolo unde zi de zi se desfășoară apostolatul vostru, e bine să vă opriți o clipă și să cugetați mai adânc la rostul vieții și al vremurilor de acum și la grozava răspundere ce apasă pe umerii voștri.

A instrui pe cineva, a învăța carte — și mai ales pe un copil — nu înseamnă a-l închide cu de-a sila în paginile plicticoase ale cărților, nici a-l îngropa sub grămada regulilor și formulelor moarte ale unei științi mai mult sau mai puțin seci, cât mai ales a-i deschide ochii asupra lumii și a vieții din jurul lui, a-l ajuta ca să le privească pe amândouă și cu curaj dar și cu bucurie. Cărțile, cu poveștile și cu învățăturile lor, nu sunt a se înțelege ca un scop absolut, — acela al acumulării unui material, într'un timp mai mult sau mai puțin scurt — ci ele trebuie să fie mijloacele, cheile cu care cineva să poată deschide, cât mai de grabă și cât mai cu folos pentru el și pentru cei din jurul lui, porțile vieții de toate zilele, din ce în ce mai anevoioasă și mai plină de răspundere.

Nu uitați o clipă, că trăim în condiții de viață excepționale, că dela marele războiu, dacă s'au prăbușit imperii, apoi a răsărit de pe urma groaznicelor suferinți îndurate de omenire, și o altă lume, o lume nouă, cu noi nevoi, cu noi aspirații, cu noi îndatoriri.

Dacă sub genunchiul trecutei stăpâniri, n'aveam decât să ne închidem cu încăpăținare în noi pentru a putea rămâne și pe mai departe ceea ce ne-a lăsat bunul Dumnezeu să fim, apoi astăzi suntem și vom fi mereu mai nevoiți, să ieșim la larg, în câmpul uriaș al vieții, pentru a da aici lupta de întrecere pentru existența noastră și a neamului nostru.

Uitați-vă cu grijă, cu atenție și, — să nu ne fie rușine a o spune, — și cu admirație, la neamurile străine din mijlocul nostru; dați-vă seamă de îndârjirea cu care își apără bisericile, școlile și limba și privindu-le copiii cari se strecoară de pe porțile școlilor lor, cu sufletul vibrând încă de vorbele dascălilor lor, întoarceți-vă ochii și spre copiii dați în grija voastră și cutremurați-vă ca de-un fior la gândul că vouă vă e dată pregătirea oastei ce va fi nevoită, mâine-poimâine, să încrucișeze armele minții și sufletului cu oastea ceialaltă.

Astăzi, mai mult ca oricând, se cere să vă pătrundeți de însemnătatea și răspunderea misiunii voastre.

Creșteți oameni temători de Dumnezeu, păstrători de lege și datini, încrezători în puterile lor și, mai ales, bucuroși de lupta cu care îi va îmbia viața. Dacă uricioasa boală a analfabetismului, — care poate avea câte odată și urmări atât de tragice ca cele oferite de vecinii noștri dela Răsărit, — a avut până acum scuza vitregiei trecutului nostru, să vă gândiți că de acum înainte ea nu mai poate avea nici una.

În voi sălășluiesc puterile biruitoare ale întunerecului și în munca voastră, însuși prestigiul corpului învățătoresc.

La muncă deci, cu dragoste de ea și cu spor!

„INVĂȚĂTORUL“

Două congrese

În vara acestui an, au avut loc două mari congrese învățărești: unul la Cluj, al învățătorilor din Transilvania și altul la București, al învățătorilor din vechiul regat. La acesta din urmă au luat parte și vre-o 25 învățători ardeleni, ca delegați oficiali.

Amândouă aceste congrese au avut o deosebită importanță luând în desbatere reforma învățământului primar cu întreg complexul de chestiuni și probleme legate de această reformă. Discuțiunile în jurul ordinii de zi la amândouă congresele au fost la înălțimea cerută de marile probleme și ele au dovedit că învățătoreștii români sunt conștienți de datorile grele ce le are față cu noua organizare a statului nostru, care trebuie să aibă la bază o cultură sănătoasă.

Rezultatele acestor congrese și hotărârile lor bine chibzuite vor forma de sigur bazele cele mai adânci, cu cari Dl. Ministru al Instrucțiunii Dr. Anghelescu, va clădi și va alcătui reforma învățământului, pe care D-sa o dorește cu atâta avânt. Luând parte personal la desbaterile acestor congrese, de sigur D-sa a putut cunoaște prin observație proprie și nu prin intermediari, cari sunt dorințele învățătorilor din România, și cum înțeleg aceștia să se alcătuiască noua reformă. Și suntem siguri, ca unii cari cunoaștem spiritul înalt de înțelegere și concepția D-sale adevărat democratică, că va statonici în principiile fundamentale ale legii școlare pe care o cere țara, acel tip de școală unitară, democrată, care va aduce în scurtă vreme o îmbunătățire a maselor populare sub toate raporturile.

Aceasta cu atât mai mult o credem, cu cât însuși D-sa, asistând la desbaterile acestor congrese, a dat nu odată, soluții cari au avut aprobarea unanimă a învățătorilor din Cluj. Dl. Ministru a asistat permanent 2 zile, luând cuvântul la fiecare chestie și dând toate lămuririle cari erau necesare pentruca să se ia soluțiile așa cum cereau adevăratele interese ale școlii și învățătorilor.

Ținem să comunicăm, pentruca să știe toți

învățătorii transilvăneni statificați, că Dl. Ministru a declarat în plin congres, că diferența de salariu care li-se cuvine dela 1 Nov. 1921 până la 1 Aprilie, o vor primi necondiționat.

În acest congres s'a ales comitetul nou al Asociației noastre pe un period de 3 ani. Lista membrilor comitetului se găsește în numărul de față.

S'a mai hotărât reorganizarea revistei „Învățătorul“ și prenumerarea ei obligatorie pentru fiecare învățător.

Dezideratele congresului nostru de altfel le publicăm tot în numărul de față. A. P.

O pierdere dureroasă.

Moartea lui Andreiu Bârseanu. Luna trecută s'a stins din viață, pe neașteptate, la București, Andreiu Bârseanu, președintele, din 1911 încă, al „Astrei“. Cu el nu s'a stins numai un învățat, un scriitor, un îndrumător al tinerilor generații sau un simplu conducător al unei societăți culturale. S'a stins cineva mai mult decât aceeași; s'a stins un luptător. Cu Andrei Bârseanu a dispărut unul din marii și adevărații purtători ai focului sacru românesc, ai celor cari au putut duce, neînfricoșați și încrezători, prin vâlmașagul tuturor nedreptăților și năcazurilor noastre, nestinsă făclia culturii românești.

Disprețuitor al laudei, al reclamei și al onorurilor deșarte, Bârseanu a rămas și după Unire în umbră, neînțelegând să se despartă de opera căreia îi consacrase cei mai frumoși ani ai tinereții, viața lui toată. Și a murit așa, cum și-a început și cariera publică acum 40 de ani, ca dascăl în serviciul școlii, ca luptător în ogorul culturii românești.

Regretându-l de aceea ca pe unul din ai noștri, noi nu dorim decât ca „Astra“, la a cărei strălucire și faimă au contribuit atât de mult și învățătorii, să și poată găsi un conducător tot atât de zelos, tot atât de priceput și tot atât de bun român ca și el.

Inaugurarea „Căminului fetelor de învățători” din Cluj.

Istoricul căminului

Cuvântare rostită de președ. Asoc. inv. în ziua de 7 August a. c. cu prilejul inaugurării căminului, în prezența Dlui Ministru al Instrucțiunii Publice.

Dle Ministru!

Prea stimați oaspeți!

Frați colegi!

Asociația noastră după ce a asigurat un traiu cinstit și convenabil membrilor săi, a lucrat și lucrează prin secții și congrese ca să poată mări și ușura cultura socială și profesională a dăscălimii românești de dincoace de munți.

Cunoaștem rolul important ce-l are învățătorul ca factor cultural în satele și orașele noastre, năruite de furtuna războiului. Pentruca învățătorimea să poată reprezenta cu demnitate cultura viitoare a statului nostru, nu ne putem mulțumi numai cu cultura ei proprie, ci aceeași cultură trebuie asigurată pentru toți cei din jurul ei: femei, copii și copile. Pentru aceia, una dintre preocupările cele mai de samă ale Asoc. noastre a fost și va fi mereu, câștigarea și înființarea de cămine pentru copiii învățătorilor cari studiază la școli medii și superioare.

Prin inaugurarea căminului de astăzi, noi facem un pas mai departe spre țelul urmărit.

Acest cămin va adăposti pe *copilele de învățători*, care vor putea să-și completeze studiile și cultura lor generală la diferitele școli secundare ale Clujului. Astfel învățătorului îi este dată posibilitatea de ași pune la adăpost sigur creșterea bună și întreținerea cuviincioasă a ficelor lor, fie în mod gratuit, fie cu o taxă convenabilă. Acum când locuințele sunt așa de scumpe și așa de anevoios de câștigat, acest cămin va fi o adevărată binefacere pentru noi învățătorii din aceste ținuturi. Și deoarece conducerea administrativă și supravegherea educativă sunt încredințate Asoc. noastre, Comitetul central va ține ca o datorie să se îngrijească ca atât partea sufletească cât și îngrijirea trupească să corespundă tuturor cerințelor fizice și morale. Acest cămin va fi peatra nestimată din care Asoc. noastră va cerca să-și facă un titlu de glorie.

Pentru a cunoaște modul cum a luat ființă „Căminul fetelor de învățători” trebuie să amintim câteva date:

Federala Asoc. inv. transilvăneni a hotărât în 1911 înființarea unui cămin în Cluj, pentru fetele de învățători. În acel an se și cumpără cu 185.000 cor. edificiul din fosta str. Magyar Nr. 17, azi Calea Victoriei.

Federala, în lipsă de mijloace materiale, intervenii la primăria orașului pentru a-i gira o sumă

de 200.000 cor. pentru achitarea intravilanului amintit. Orașul votă suma cu condiția ca în eforia căminului să aibă loc doi membri, cari de comun acord au fost primarul și prefectul orașului.

Stăpâni pe edificiul de mai sus, căminul de fete începu să funcționeze, adăpostind an de an 100—120 fete de învățători.

Fără autorizația adunării generale a învățătorilor, Casa Nr. 17 din fosta stradă Magyar, astăzi Calea Victoriei, a fost vândută cu 350.000 cor. de către fostul dir. *Albert Paloș*, și fostul revizor unguresc, *Varo Beni*, bisericei reformate care intenționa să înființeze în acest loc un fel de „Marianum” ca al bisericei catolice.

Din suma aceasta, la stăruința fostului prefect grof, *Pap József*, se cumpără cu 107.000 cor. edificiul din fosta Str. Rakoczi, astăzi General Grigorescu Nr. 2, iar mai pe urmă, se cumpără cu 10.000 și grădina de lângă acel institut. Din vânzare și cumpărare s'achitându-se datoria veche a orașului de 200.000, mai rămânea Federalei învățătorilor transilvăneni încă un excedent de 33.000 cor. de care sumă fostul dir. *Al. Paloș* n'a putut da seamă, declarând că actele justificative au fost duse la Bpeșta de fostul său secretar.

După preluarea inperiului, acest institut a funcționat și mai departe sub exclusivă conducere a dir. vechiu, *Albert Paloș* deși institutul fostei Federale a învățătorilor transilvăneni fusese luat de Asociația noastră.

Asociația având un drept legitim de succesiune dovedit prin date și documente scoase la iveală de dl *Dr. George Vilt*, rev. școl. al jud. Cojocna prin o comisiune constatatoare formată din 3 membri: *Dr. Petre Metes* prefect, *Dr. G. Vilt* și *G. Stelea* căminul a fost preluat oficial, încă din 13 Aug. 1921 și predat în administrarea și supravegherea Asoc. inv. din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș.

Și astăzi, când se face inaugurarea oficioasă, datori suntem să ne facem datoria pentru susținerea lui la un nivel cât mai înalt, de a face adică ca să se bucure de un confort cât mai ales.

Având în vedere cerințele și greutatea susținerii lui, atât acum cât și în viitor suntem siguri și de ajutorul nostru, căci prin larga mâinimie a dlui ministru *Dr. Anghelescu*, chiar și în anul acesta ni s'a pus la dispoziție suma de 100.000 Lei.

Prima grijă a noastră va fi acum pentru alegerea unui director ori directoare, care întrunind incre-

derea congresului nostru, să poată conduce căminul spre o stare înfloritoare, spre cinstea noastră și încrederea statului român.

Mulțumindu-Vă, de Ministru, pentru înalta DV. prezență la acest act sărbătoresc, mulțumind dlui secretar general Valaori, precum și dlor directori generali Petre Ghițescu și Ilie Porcariu, cari ați binevoit a veni la Cluj;

mulțumind dlor Dr. Ion Mateiu și Dr. Petre Meteuș pentru ajutorul ce ni l-au oferit totdeauna cu multă dragoste;

mulțumind cu drag tuturor celorlalți oapeși, precum și fraților colegi cari secundează cu încredere toți pașii ce-i face conducerea Asociației din aceste plaiuri, din inimă urez la toți:

Mulți ani.

Salutul Ardealului la al XIII-lea Congres al corpului didactic din România.

Cuvântarea rostită de Dl Traian Șuteu, președintele asociației învățătoarești din Ardeal, la congresul corpului didactic primar, ținut în București în zilele de 4, 5 și 6 Sept. a. c.

Onorat Congres!

Învățătorimea română din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș s'a simțit obligată a lua parte activă la lucrările acestui Congres general fiindcă știa că hotărârile luate numai de ea, nu-și vor ajunge scopul fără sancțiunea D.-Voastră. Și ceea ce am discutat și am cerut unanim în congresul parțial dela Cluj, vom susține și cere și în fața acestei mărețe manifestații dascălești.

Și principiul pentru care noi luptăm de aproape 4 ani de zile este, după cum știți și DV. Dlor, *statificarea învățământului*. Aceasta o cerem cu voce tare căci cunoscând păcatele bisericilor pe tărîmul școlar, suntem convinși că nici odată ele nu se vor putea scutura de preocupările lor pur confesionale pentru a putea îndruga tinerețea în acel spirit modern, larg și național de care se simte mai mult ca oricând nevoie pentru unificarea desăvârșită suflătoare a tuturor cetățenilor români din provinciile alipite. Căci nu putem uita că noi, învățătorii români, sub masca confesionalismului, am fost adevărații ciocli cari am săpat mormântul împărăției austro-ungurești, din care știm că nu va mai reînvia nici odată. Și de aceea n'am vrea, și suntem datori să ne împotrivim cu toată puterea, ca să se mai repete lucrul și cu învățătorii minorităților, cari sub paravanul confesionalismului ar putea nutri în toată voia tendințe culturale și politice străine și primejdioase statului nostru românesc. Pentru viitorul neamului nostru deci, cerem noi, învățătorimea ardeleană, ca statul să ia pe seama lui toată instrucția și educația tinereții, a viitorilor cetățeni ai României. Convinși de acest indiscutabil adevăr am venit și cerem încă odată și DV. ca acest congres general să pretindă factorilor constituționali, statificarea învățământului pe toată linia. În această statificare vedem noi singurul mijloc ca în locul multipleror caractere ale școlilor primare de sub cele patru legislații diferite, să poată răsări un singur tip de școală, care cu sprijinul și sub supravegherea statului, păstrând chiar continuitatea ei organică, să fie totuși o pepinieră de cetățeni cu dragoste și

respect de țara aceasta.

O altă bază de unificare nu cunoaștem și nici nu ne-o putem închipui. Și deși de această gravă și importantă problemă, s'au ocupat toți factorii noștri politici și toate trecutele noastre guverne, fie din neștiință, din teamă sau prudentă, o soluție energică și definitivă nu s'a adus încă. Dar ceea ce nu s'a făcut în trecut, nădăjduim cu tărie să se îndeplinească acum. Această convingere ne-am format-o în urma studiilor minuțioase ce s'au făcut, a anchetelor judicioase ce s'au întreprins și a interesului mare ce-l arată dl ministru al instrucțiunii publice *Dr. Anghelescu*, omul cu voință și cu tărie de hotărîre.

Un pas hotărîtor de sigur că se va face chiar în acest congres, unde învățătorimea din toată România are prilejul să se pronunțe asupra principiilor fundamentale pe care se va așeza învățământul nostru viitor. Și chiar dacă în unele chestii de amănunt se vor ivi deosebiri de vederi, nu credem că ele vor prevala scopul mare pentru care ne-am adunat cu toții aici.

În mecanismul statului, rolul nostru este de o imensă importanță și uriașă ne este răspunderea în fața neamului, în fața viitorului. Căci dacă întunerecul ce stăpânește păturile de jos, s'a mai putut scuza până acum prin trecutul vitreg și dureroasele opresiuni străine, ce scuză oare s'ar mai putea găsi de acum înainte, într'o țară liberă, stăpână pe rosturile și destinele ei?..

În noi stă deci ridicarea morală și intelectuală a norodului; de munca noastră de astăzi și de mâine, atarnă prestigiul corpului nostru.

Să ne întindem deci mână frățescă, măcar noi învățătorii României întregite, și cu cugetele unite și cu dragoste de muncă, să punem noi dascălimea, prin reforma învățământului primar, prima piatră nouă și sănătoasă la baza României Mari.

În nădejde că toate acestea se vor împlini, „Asoc. Înv. rom. din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, salută al XIII-lea congres al corpului didactic primar, urându-i spor la muncă.

Salarizarea învățătorilor începători.

În numărul 5 al revistei „Învățătorul român”, dl V. Păunescu face reproșuri colegului Adrian Lăzărescu, care arăta starea materială a învățătorilor începători, a celor cu un salariu ridicol, scriind că nu înțelege descurajarea colegilor tineri și că școlile normale să nu mai trimită colegi blazați.

Șubrede temelii mai au însă școlile normale, dacă nu pot asigura existența absolvenților lor după 12 ani de școală l..

Scriind aceste câteva rânduri, mărturisesc sincer, că nu am obiceiul de-a lua bas'onul subsoară, mergând la plimbare, cheltuiindu-mi banii de teamă să nu mucezească, ci trăiesc retras într-o comună îndepărtată de centru și totuși iață rezultatul celor 12 ani de școală: 715 lei lunar; mâncarea mă costă 600 Lei, restul de 115 Lei îl păstrez pentru a putea merge până în capitala județului după salariu. De curățire, luminat, spălat, reviste pedagogice, ziare, încălzit etc. etc., probabil că nu mai am lipsă!.. Se va zice poate că și alți funcționari de-ai statului trăiesc cu o astfel de sumă.. dar nu se ține seamă de veniturile laterale, cari însă la un învățător demn, nu prea au de unde veni..

Trist lucru este când te gândești, că ți-se distrug toate iluziile ce ți le-ai făurit pe băncile școlii pentru viitoarea carieră, — zice dl Lăzărescu; — dar e și mai trist, când te gândești că învățătorii începători strigă zadarnic după ajutor pe când alți colegi, cu mai mulți ani de serviciu, cărora poate li este asigurată existența din alte izvoare, li atacă în loc să le vină într'ajutor l..

Ce să mai zicem de dl ministru al instrucțiunii dacă nu ne cunoaște starea noastră materială, când nici chiar colegii, ei între ei, nu și-o cunosc. La congresul învățătoresc din Cluj, dl ministru Dr. Angheliescu a declarat că s'au făcut alte norme de salarizare pentru corpul didactic și că gradațiile vor fi din 3 în 3 ani, ridicându-se până la suma de 3200 Lei lunar, fiind și aplaudat de toți cei prezenți. Când însă vor intra în vigoare?

Dacă ai sădit un altoi și nu l-ai udat la vreme, zadarnic îl vei uda apoi cât de des! Dacă nu i-se va da învățătorului posibilitatea de-a se perfecționa atât timp cât este tânăr, zadarnic îi vei mai da 3200 lei lunar, când va fi bătrân și cu familie, căci atunci nu mai are imboldul spre citire, fiind coplesit de năcazuri și de grija familiei lui. Și acest lucru *trebuia* să i-se spue dlui Ministru, atunci când a făcut frumoasele făgădueli, pentru că învățătorii tineri abia de mai găsești câte 2—3 într'un județ și aceștia încă sunt gata să părăsească cariera de învățător, așteptând numai să bată ceasul.

În zădar se vor înființa școli normale, dându-li-se elevilor burse și se vor face cursuri de vară pentru învățători, în speranța că se vor găsi învățători și cu un salariu ridicol, pentru că aceasta este numai în detrimentul învățământului, deoarece cei mai mulți, mai curând sau mai târziu,

vor părăsi și ei cariera de dascăl. Singura scăpare este un salariu cinstit care să atragă pe tineri la cariera de învățător și atunci să se aleagă elementele cele mai bune.

În loc de indemnuri multe la datorie, cel mai bun lucru al tuturor iubitorilor de cultură pentru popor ar fi să strige: „Ajutor învățătorilor începători, căci rămâne poporul fără de luminători”.

I. Toncean,
învățător.

Tratarea poeziilor în școala primară.

Scopul tratării unei poezii în școală este de a introduce pe copii în acel complex de gândiri și sentimente din care a luat naștere acea poezie, de a face pe copii să înțeleagă conținutul și să simtă și ei ceva din ceea ce a simțit poetul când a scris-o. Această introducere a copilului în lumea sentimentelor poetului se poate face în mai multe chipuri, după individualitatea și melodică învățătorului.

În tot cazul, altfel se face acest lucru în clasele: I-a, II-a și III-a și altfel în clasele: IV-a, V-a și VI a. Scopul principal e însă același: ca fiecare copil să înțeleagă expresiunile acelei poezii, să vadă limpede în conținutul subiectului și în imaginația poetului. Sentimentele să fie îndeajuns accentuate pentru ca ele să se fixeze cu destulă putere în sufletul copilului. Care ar fi cel mai ușor mod pentru atingerea acestui scop?

Metoda cea mai bună și primitivă de cei mai mulți pedagogi și care trebuie urmată de toți învățătorii buni în oricare clasă, este ca și aici să pornim dela lucrurile deja cunoscute.

Învățătorul începe să citească poezia corect, cu accentuările necesare. La cantitate să se țină seamă de puterea intelectuală a copilului; după el, citesc copiii cei mai buni câte o parte și expresiunile neobișnuite se explică, întrebând pe copii, cine știe ce înseamnă cutare sau cutare cuvânt. Eventual, dacă au mai întâlnit acel cuvânt dar i-au dat un înțeles greșit, învățătorul are datoria să-i îndrepte. Dacă cuvântul arată un lucru concret, arătăm acel lucru; dacă este abstract, se înlocuiește cu un altul care e cunoscut și care se apropie de înțelesul acelui cuvânt.

După ce au citit și cei mai slabi, învățătorul încearcă prin întrebări să se convingă dacă elevii au înțeles tot și dacă conținutul poeziei a fost prins. După aceea, dacă poezia e scurtă și ușoară, se poate învăța pe din afară.

Dacă mai rămâne timp și copiii nu sunt oboseți, li se mai poate da și câteva cunoștințe stilistice și gramaticale din cercul materiei tratate, dar numai în clasele superioare.

Tg.-Jiu.

Ioan Moldoveanu.

De la ancheta pentru reforma învățământului primar și normal, ținută în București.

— Impresii și păreri. —

Cititorii acestei reviste au cunoștință desigur de sforțările ce le face Dl. ministru al instrucțiunii, Dr. Angelescu, pentru ca la alcătuirea legii școlare unitare pentru toate ținuturile închegate în România Mare, să se cunoscă și să se poată lua în considerare părerile tuturor celor cari, ca oameni de școală, sunt preocupați zilnic de problemele învățământului și sunt deci în mai multă măsură să-și spună cuvântul.

O idee din cele mai fericite a avut Dl. ministru Angelescu când părăsind o metodă veche, după cuvintele spuse de Dsa, „nu a voit să impună țării și corpului didactic o lege făcută de câțiva oameni între zidurile ministerului, ci voește ca noua lege școlară să răsară din nevoile, economice ale masselor poporului, deci și ale țării și avându-se în vedere toate împrejurările în legătură cu această reformă, pe care, cei chemați să o aplice, le cunosc în primul rând. Voește deci ca această reformă, contrar uzului de până acum, să se impună de cei de jos, celor de sus.”

Ancheta dela București convocată și prezidată de Dl. ministru Dr. Angelescu, în zilele de 30 Junie, 1—5 Julie a. c. a fost un adevărat parlament, în care se aflau reprezentanții tuturor gradelor de învățământ, dela conducătoarele de grădini de copii până la ministru. Au participat pe lângă mulți bărbați distinși pe terenul învățământului, revizorii și inspectorii școlari din întreaga Românie Mare, toți învățătorii parlamentari, directorii și directoarele școalelor normale din țară, reprezentanții asociațiilor învățătorilor și institutorilor, profesori universitari, directori generali ai învățământului primar-normal, și secretarul general al ministerului instrucțiunii.

În treacăt amintesc, că dorința Dlui ministru este, ca după ce se va compune anteproiectul reformei învățământului în baza principiilor stabilite de ancheta din București, să se distribuie acest antepocet organizațiilor dascălești, ca înainte de a fi depus în zidurile deputaților, să-și poată spune cuvântul asupra lui și cel din urmă dascăl.

Dacă Dl. ministru va realiza reforma învățământului ținând cont de principiile fixate de ancheta noastră din București — și nu avem motive să ne îndoim de aceasta — putem fi siguri, că vom avea în curând cea mai bună lege școlară, care să corespundă nevoilor tuturor provinciilor țării.

Nu voiesc să fac o dare de seamă amănunțită aici despre felul cum au decurs desbaterile noastre, nici despre concluziile, la care s'a ajuns.

Mă mărginesc numai să fac unele constatări, după impresiile ce le-am câștigat la marea adunare, care a fost cel dintâiu prilej, ca frații trăiți sute

de ani sub regimuri diferite să se întâlnească la un loc pentru a contribui cu cunoștințele și cu experiența lor la construirea unei însemnate opere.

În cursul discuțiilor, ascultând părerile, de multe ori contrare, ale reprezentanților învățământului din diversele ținuturi, auzind accentul caracteristic al limbei vorbitorilor, văzând mentalitatea deosebită și chiar firea schimbată și adaptată ținutului din care se trăgeau acești vorbitori, mintea mea de multe ori involuntar alerga pe câmpiile istoriei neamului nostru, ai cărui fii, ca Feții Frumoși din povești, au fost despărțiți de vrăjitori unul de altul multă vreme iar prin omorirea balaurului, acum au fost scoși de sub blestem.

Și era foarte interesant să studiezi pe toți frații adunați acolo, toți buni, toți deștepți, toți iubitori unul de altul, toți cu acelaș gând de a face bine și de a fi de folos țării și neamului.

Și cu toate acestea aproape la fiecare chestiune vederile se deosebiau, armele se încrucișau și lupta se dădea câte odată chiar violentă, pentru principii susținute după cea mai bună credință și de o parte și de alta.

Binecuvântată și fecundă luptă! Din ea, din multele frământări am început a ne cunoaște unul pe altul, am început a învăța unul dela altul. Și dacă se vor continua astfel de adunări, pe lângă contactul și schimbarea de vederi, ce vor urma, și prin revistele dascălești, întocmai timp vom ajunge la unificarea sufletului dascălilor.

Din discuțiile încinse în jurul unor probleme, am constatat însă cu multă durere că nici dascălimea din Vechiul Regat nu cunoaște împrejurările deosebite, în care ne aflăm noi, împănați cu nenumărate și puternice organizații culturale streine, de cari trebuie să ținem seamă. Și cu atât mai puțin ne cunoaște masa mare a cetățenilor Țării-mame.

De aici divergențele de păreri împinse până la neîncredere între frați. Auzeam guri rele șoptind: „Aștia nu vreau să țină pas cu lumea, nu țin seamă de greutățile ce ne stau în cale în ținuturile cu populație neromână. Aștia nu știu năcurile noastre.”

Și fiindcă nu ne cunoaștem unul pe altul, și fiindcă nu se cunosc situațiile locale, e foarte natural să fie așa.

Să facem de ex. o comparație între un județ din vechiul Regat și între unul din Ardeal, rămânând pe terenul școlar. Câtă deosebire! Acolo comuna bisericească, statul, au aceleași interese. Aici? Poate avea județul până la 80-90% populație streină; într-o comună poate fi școală de stat, școală confesională gr. ort., gr. cat., r. cat. ref., unitară, izraelită, particulară și mai știu eu ce fel, susținute de tot atâtea organizații cultu-

rale sau bisericești, de cari suntem siliți să fim seama.

Ce s'ar face de ex. în Ardeal un revizor școlar, care nu știe ungurește și nemțește, mai ales când în județul lui vor fi 200—300 școli ungurești, cu învățători, cari nici unul nu știe românește? Cum ar putea controla pe astfel de învățători, cum le-ar da îndrumări, cum le-ar comunica ordinea mai înalte, cum ar înțelege cererile lor și ale populației? Mi-se va răspunde, impunând acestora să învețe românește: De acord! Dar se poate aștepta, ca în timp scurt să-și poată însuși un om bătrân o limbă necunoscută până acum?

Aici ne trebuie „puțintică răbdare.“

Alt caz: Cum vom putea pretinde ca o comună X. în care două comunități bisericești maghiare susțin cu mari jertfe câte o școală primară, să edifice și să susțină din puterile sale o școală română în stat pentru cei 30—40 elevi români, atunci când locuitorii comunei, streini, în calitate de credincioși ref., sau cat. susțin școli confesionale, iar puținii români sunt săraci, lipsiți pământului, ba mulți dintre ei având sentimentul național netrezit încă, nici nu doresc școală românească? Ce-i de făcut aici? Să dăm uitării pe acești nenorociți? De sigur că nu.

Cum s'ar putea admite 4-5 ani de școală, atunci când în Ardeal dela 1868 încoace, timpul de instrucție de toate zilele, la toate școlile, e cel puțin 6 ani, și când Sașii au chiar școli cu 8-9 clase?

S'ar putea admite, de dragul unificării, școală normală cu 6 clase, atunci când în Ardeal de zeci de ani școlile normale au câte 8 clase și când minoritățile — suntem siguri — și pe viitor vor susține astfel de școli? Se va putea păstra prestigiul statului față de minorități, când instituturile lui sunt inferioare aceloră? Se poate ca în loc de a ne ridica tot mai mult, să regresăm, acum în lumea întrecerilor pentru progres, când în Germania și alte țări occidentale se cere cu insistență, ca *corpul didactic al școalelor primare, având cea mai importantă chemare în învățământ, să nu fie inferior nici în pregătire, nici în ce privește salariul, corpului didactic dela școalele secundare, chiar de la universități?*

Alte constatări.

S'au încins discuțiuni vehemente în jurul chestiunii controlului învățământului. Unii pretindeau cât mai multe trepte de controlori, cari să se controleze unul pe altul, și cari să fie oameni cinstiți, dintre cei mai distinși bărbați de școală și cari să nu fie aleși în cluburile partidelor politice. Și se cereau garanții ca acest personal de control să nu rămână în ce privește cunoștințele profesionale, mai pe jos decât cei dela catedră.

Dar oare cum se poate să fie și altfel! Cei din Ardeal erau mirați. La ei până acum nu s'a putut închipui, un membru în personalul de

control, care pe lângă un serviciu de zeci de ani în învățământ să nu fi dat dovadă mai întâi de calități distinse pe terenul școlii, de o muncă desinteresată și mai presus de toate, de un caracter cinstit, și care pus la locul lui, să mai aibă nevoie și el de control. *Ambiția, simțul de datorie îl înțeapă să lucreze afară de orele de birou, zilnic 5-10 ore în plus, fără a aștepta remunerație specială.*

De aici se desprinde cererea unanimă: „*Afară cu politica din școală.*“ Acest lucru de altfel l-a accentuat în repețite rânduri și Dl. Dr. Angelescu, cel mai democrat ministru al țării noastre.

Rezultatele au fost totuși mulțumitoare și s'au fixat principiile frumoase: Obligatoritate, libertate și gratuitate școlară, școală primară de 7 ani cu cursuri de toate zilele, (în ajutorul acesteia, introducerea sistemului alternativ sășesc cu primirea a câte două contingente de copii tot la 2 ani,) școli normale cu 7 clase, echivalarea diplomei inv. cu bacalaureatul, deschiderea unui institut pedagogic pe lângă universitate pentru învățători, pregătire și leafă egală pentru toți membrii corpului didactic primar, pregătire specială și o practică de 10-15 ani în învățământul primar pentru personalul de control etc. etc.

Dea Dzeu și Dl ministru, să ne putem întruni, frații din toate ținuturile României Mari, cât mai des la constatări de acest fel, ca să ne putem cunoaște cât mai mult, căci numai cunoașcându-ne, ne vom putea și înțelege între noi.

Jeronim Puia

revizor școlar al jud. Mureș-Turda.

Ce trebuie să se știe

Învățătorii și încoronarea. Marele act al încoronării iubiților noștri Suverani, se pare că a fost hotărât definitiv pe ziua de 15 Oct. a. c. O vie și pătimasă discuție s'a pornit pe tema aceasta de vre-o câteva săptămâni între așa zisele ziare de partid, discuție care a atras în ea și pe marele nostru învățat dl N. Iorga, care într'unul din numerile trecute ale foaiei sale „*Neamul Românesc*“ a și scris un scurt dar eloquent articol.

— Pe noi, învățătorii, conștienți de drepturile și datoria noastră, ca totdeauna și acum, frământările partidelor noastre politice ne lasă absolut indiferenți. Dar ca unii cari, neștiuți și necercetați, în bezna satelor ca și pe câmpurile de luptă, am necăjit și sângerat pentru zilele libertății de azi, nu putem să nu vedem în mărețul act al încoronării, încoronarea cu laurii biruinții a însăși trudei și eforturilor noastre și ale tuturot generațiilor înaintașe. Apoteoza atâtor suferinți de veacuri și a atâtor jertfe făcute în recentul războiu, nu este apanajul nici unui partid; ea constituie cea mai măreață sărbătoare a românismului de pretutindeni și iață pentru ce pătimășele discuții „pro“ și „contra“ pe această temă ne scârbesc ca o profanare.

Reforma școlii primare.

Mijloacele prin cari ea poate deveni mai folositoare și mai iubită de poporul nostru.

— Urmare —

Lucrul acesta, adică „slöjd“-ul norvegian se aplică de către învățător în aceeași sală, în care el își face cursul obicinuit, la copiii sub 10 ani.

Pe temeiul acestui învățământ, școala se începe cu lucrări simple din cercul de viață al elevilor, precum: jucării, rechizite de școală, și economie: flori, frunze, fructe ș. a., și se continuă în cele trei clase din urmă cu lucrări ceva mai grele, cari se pregătesc din lut, hârtie subțire, carton (hârtie groasă), din lemn, din paie și din sîrmă. Tot ce observă și prinde copilul acasă, în grădina, în curte, pe câmp, în comună sau școală, fie la geometrie, fie la desen sau la istoria naturală, se face și din lut, lemn, etc.

Ce foloase rezultă din acest „slöjd“?

1. Satisfacă impulsului înăscut spre activitate.
2. Fiind de-apurarea în strînsă legătură cu intuițiunea, dezvoltă interesul, mărește puterea de lucru și contribuie la cuprinderea mai cu înlesnire a materialului de învățământ.
3. Contribuie în mod însemnat la formarea caracterului.
4. Face pe elevi mai apti pentru economia vieții cetățenești, cu alte cuvinte:

„Slöjd“-ul pe lângă dezvoltarea armonică a tuturor facultăților, dă școlarului și o direcțiune mai acomodată exigențelor vieții de toate zilele.

B) Lucrul manual în atelier.

Lucrul manual se predă într-o sală specială anexată școlii, sală prevăzută cu toate instrumentele necesare, pentru copiii dela 10 ani în sus.

Materialele ce se lucrează în aceste ateliere sunt lemnul și fierul.

În atelier, elevii lucrează, nu sub conducerea învățătorului, ci sub conducerea unor maestri speciali, abili și stăpâni pe meserie; unul pentru lemn, altul pentru fier.

Sala de atelier este împărțită în 2 părți: de o parte sunt instalate teșghelele și instrumentele de lemnărie, de cealaltă parte sunt cele de fierărie.

Maestrul dă toate povețele necesare și în timp ce o jumătate din elevii unei clase, cam 20 la număr, 2—3 ore pe săptămână, execută obiectul de lemn, cealaltă jumătate de elevi lucrează pe cel de fier.

Modul de procedare este următorul:

În clasă, sub conducerea învățătorului, școlarii desemnează scheletul obiectului și fac cunoștință cu toate noțiunile geometrice respective. După aceea trec în atelier și execută sub supravegherea maestrului, care le distribuie instrumentele și materialul pregătit de mai înainte, obiectul însuși, conform scheletului.

La noi, astfel de ateliere școlare, înființate — deocamdată — câte unul pentru câte 3—4 sate,

ar putea întruni odată pe săptămână pe școlarii satelor din jur, pentru cari aceste școli ar fi niște centrale admirabile.

Astăzi, toată lumea este convinsă că școala primară nu mai poate rămânea în sfera ei de abstracțiuni. Ea trebuie cu voie sau fără voie, să părăsească tradiția școlastică și să îmbrățișeze domeniul realității, pregătind pe școlari pentru o viață întreagă, așa ca atunci când vor fi siliți de împrejurări să își schimbe cariera, să aibă cunoștința și voința de a începe altă carieră și să nu rămână ca moara, căreia i-s'a luat apa.

„Cel mai mare progres făcut în anii din urmă — zice psihologul William James — este: introducerea lucrului manual în școală, nu pentru că vom avea oameni mai dibaci și mai practici, mai experimentați în afaceri, ci pentru că se vor forma cetățeni, a căror fibră nervoasă va fi în întregime nouă“.

„Poate cineva să creadă — zice Salzman în scrierea sa: „Încă ceva despre educațiune“ — că spiritul ar fi în stare să se manifeste, dacă cele mai bune unelte ale sale, mâinile, ar rămânea nefolosite? Unde este bogatul, care să poată chezași, că nu va ajunge în împrejurări, în cari să nu aibă trebuință de lucrul mâinilor sale? Și ce penibilă trebuie să-i fie poziția, când are trebuință de mâinile sale, dar nu le poate folosi!“

Alte mijloace prin cari școala primară poate deveni mai folositoare și mai iubită de poporul nostru.

• 1. Raportul dintre învățător și elev.

Între învățători și elevi trebuie să se stabilească, dela început, un raport intim bazat pe iubire reciprocă. Învățătorul trebuie să vadă în elev pe copilul său, iar acesta în învățător pe părintele și prietenul său bun. Între ei elevii să se socotească drept frați, lucru care formează în mod conștient o comunitate morală. Întreaga viață școlară trebuie întocmită așa, ca să dea naștere ideilor religioase,

Cuvântul învățătorului nu trebuie să fie esența lecțiunii, ci numai o călăuză, un ajutor. Acest cuvânt trebuie să intervie doar spre a cimentă impresiunea senzorială. Elevul să fie activ. De altfel un învățământ, care nu pune elevul în mișcare, e rău.

Prin acest procedeu, își afirmă metoda activă superioritatea sa și am putea zice, că ea reproduce legea fundamentală a evoluțiunii, ea conduce spiritul copilului pe drumurile cari au fost urmărite de spiritul omenirii.

No. II. Învățământul alternativ.

La noi învățătorii muncesc prea mult și nu totdeauna reușesc să obțină rezultate satisfăcătoare, căci școlarii n'au timp să și asimileze cunoștințele. Dacă analizăm cauzele găsim motive adânci:

1. Planul de învățământ, care e prea încărcat, așa că din cauza lui, școala noastră dă prea multe

cunoștințe, imposibile de asimilat în totalitatea lor.

2. Școala noastră are un orar prea obositor și pentru învățător și pentru școlar, pentru care fapt, la noi surmenajul se dezvoltă în mod îngrozitor.

Cum să ieșim din impas, ne-o arată și titlul acestui tratat.

Sibiu.

Izidor Dopp.

Dezideratele Congresului Învățătorilor

Congresul învățătorilor ținut la 6. 7 și 8. August a. c., discutând chestiunile de la ordinea zilei și având în vedere noile stări de lucruri create de necesitățile sociale de după războiu, în ce privește reforma și noua aranjare a învățământului primar din toate punctele de vedere, a formulat următoarele:

1. Cerem statificarea învățământului primar pe toată linia.

2. Cerem introducerea școlii primare cu 7 (șapte) clase, învățământ alternativ obligator de la 7—14 ani și gratuit.

3. Cerem ștergerea cursurilor complementare și a școlilor de repetiție, ca unele ce în trecut s'au dovedit neducătoare la scopul dorit.

4. Frecvența grădiniilor de copii să se facă de la 4—7 ani.

5. Cerem școală normală cu 8 clase, dar în tot cazul cu atâtea clase câte va avea liceul. Pentru perfecționarea învățătorilor cerem cursuri de vară.

6. Cerem drept pentru învățători de a se putea înscrie la universitate (facultatea de litere și filosofie), ori la pedagogia superioară, a cărei înființare așisderea o cerem pe lângă Universități.

7. Recrutarea personalului de control să se facă dintre oameni cu pregătiri speciale — studii academice — și dintre învățători cu o practică de cel puțin 10 ani și cari s'au distins în carieră prin diligența și o cultură profesională deosebită.

8. Cerem în timpul cel mai scurt posibil o lege de pensii corespunzătoare împrejurărilor de astăzi și muncii ce o depune învățătorul în cursul anilor. Și anume:

a) Escomtentare finală pentru învățătorul cu un serviciu până la 5 ani;

c) După un serviciu de 5 ani împliniți, o pensionare de 40% din salariu, care pensionare să crească din an în an cu 2%, până la anul al 25-lea, iar de la anul 25 până la anul 30 cu 4%, când pensia să fie egală salariului și astfel anii de serviciu pentru învățător să fie reduși la 30 (treizeci).

c) Pentru văduvele învățătorilor cerem jumătate din pensia bărbatului; iar pentru orfani jumătate din pensia învățătorului și un adaus de educație corespunzător studiilor la cari urmează.

9. Să se dea prime de încurajare pentru membrii corpului didactic merițoși pe lângă școlii sau extra-școlare.

10. Membrii bolnavi ai corpului didactic să primească lefa întreagă; iar înlocuitorii (suplinitorii) lor să fie plătiți de stat.

11. Toți învățătorii români, cari au participat în războiu, — indiferent pe care front și în care armată — să primească o gradăție, așa numită gradăția de războiu, ca și frații din vechiul regat; iar anii petrecuți pe câmpul de luptă să fie socotiți dublu la anii de pensii.

12. Să se dea învățătorilor adaus familiar conform dreptului câștigat prin legi anterioare.

13. Să se plătească învățătorilor cari au servit la școlile confesionale, diferența de salariu votată de guvernul Averescu, precum și diferența dinainte de 1 April 1922.

14. Învățătorilor însărcinați cu conducerea agendelor directoriale să li se dea un plus de lefa, care să se socotească și la pensii. (drept câștigat prin legi anterioare.)

15. Să se dea indemnizație de chirie și învățătorilor dela școlile rurale. (drept câștigat prin legi anterioare.)

16. Cerem reducerea pe C. F. R. în felul ca cu jumătate bilet de clasa inferioară să se poată călători pe clasa proximă superioară. (drept câștigat prin legile anterioare.)

17. În comisiile de disciplină — județean, regional, etc. — ale corpului didactic primar, să fie designați membrii și dintre învățători. În comisia de disciplină județeană, secția județeană să aibă 2 delegați din sânul său. (drept avut.)

18. Cerem restituirea edificiilor, cari aparțin școlilor primare, și cari în timpul din urmă au fost ocupate de alte categorii de școli, deși se simte necesitatea, ca să rămână cu menirea lor originală.

19. Învățătorii foști pensionați, aflători în învățământ să fie reactivați cu toate drepturile învățătorilor titulari.

20. Comitetele școlare să fie astfel reorganizate, ca rolul lor să se mărginească la chestiuni pur administrative și învățătorii — să facă parte din ele.

21. Cerem ca salariul membrilor corpului didactic din învățământul primar să fie 70% din învățământul secundar.

22. Cerem ca salariul de bază pentru toți învățătorii titulari să fie același, (egal) deoarece diferența de până acum în salariul de bază, are ca urmare părăsirea carierei de către forțele tinere, mult promițătoare.



Educația artistică.

Instrucția modernă a desenului artistic în școlile primare și normale.

— Continuare. —

Marile idei de reformare încercate în America au cucerit cu iuțeala fulgerului și continentul nostru.

Inceputul s'a făcut în Anglia, unde ideile lui Prang au fost primul îndemn la reformarea instrucției în desen. Cu timpul, Anglia deveni adevărata Meka pentru reformatorii din Europa.

Reformele din Anglia n'au fost numai din cauze pedagogice ori psihologice: în această primenire au avut mare rol și aspirațiile artistice moderne. Deviza Englezului este: voim să ne delectăm în ceea ce vedem, dar voim și folos. Convingerea aceasta a ridicat apoi în Anglia prestigiul instrucției în desen. Mai ales școlile din Londra au dat rezultate uimitoare, punându-se un deosebit interes atât pe desenarea după natură cât și pe cea din memorie și pe pictarea liberă cu culori.

Ideile de reformă au trecut apoi în Germania, unde s'a produs o mișcare vie în jurul desenului. Ca roiul de albine au pornit profesorii germani spre Anglia, ca să studieze complexul de idei reformatoare și întorcându-se în patrie, să le aplice în școlile lor naționale. Rând pe rând s'au reformat în spirit modern școlile din Drezda, Württemberg, școala lui Kühnmann din Altona și a lui Cornelius din München.

Au urmat apoi Franța și Italia, unde genul artistic trecuse demult în sângele generațiilor mai tinere. Franța și Italia au rămas în frunte și școlile de artă din aceste țări latine sunt neîntrecute în privința artei moderne. Chiar și vecinii noștri, Austriacii și Maghiarii au sacrificat din greu, sprijinind tendințele ivite în acest senz (desenul era cultivat cu mult succes chiar și în școlile primare)!

Rămâne să ne avântăm și noi, cari avem tezaure în materiale și talente pronunțate pentru toate specialitățile de arte.

Prin desenul din școală nu vom crește artiști, fiindcă artiștii nu cresc, ci se nasc. Vom crește însă în viitor o pătură socială, care să fie mai simțitoare față de arta noastră națională.

În acest caz am adus țării un mare serviciu: am îndrumat în direcție sănătoasă opinia publică, care este cel mai mare judecător și sprijinitor al produselor artistice. Artă națională numai atunci va prinde rădăcini trainice, dacă se va și însuflă de ea și cel din urmă țaran. Artiștii singuri

nu pot face această educație; ei au lipsă de un public înțelegător, care să se și însuflească, și să simtă plăcere la vederea unei opere artistice.

Țara Românească are în prezent și va avea și în viitor artiști de valoare; rămâne ca societatea să-i știe aprecia și să le știe da întreg concursul moral și material. În această direcție trebuie să se străduiască nu numai școlile de arte frumoase și toate școlile secundare, ci chiar și școlile primare, conduse de învățători bravi și zeloși, împrieteniți cu rostul și cu avântul ce l-a luat instrucția în desen în toate țările civilizate.

Sperăm să putem îndruma tineretul către profesiunile productive, către meserii și ocupațiuni de industrie artistică, spre a preveni cu un ceas mai de vreme, pericolul social ce se pronunță și la noi al mării proletariului intelectual.

Fixată privirea și drumul spre București, ni, vor deschide ușile muzeelor și atelierelor de acolo, artiștii, profesorii ba chiar și elevii noștri vor avea prilej a studia operele de artă și a se însufleți de frumusețea eternizată pe pânzele, ornamentele și reliefele marilor noștri pictori, sculptori și artiști. În acest fel credem să stimulăm dezvoltarea artei naționale, popularizând-o și în sinul intelectualilor noștri, cari abia au avut ocazie să cunoască arta noastră națională. Să recunoaștem, că operele artiștilor noștri, picturile, sculpturile și alte produse artistice nu sunt cunoscute în întregimea lor nici de păturile culte, necum să fi putut ademeni prin frumusețea lor sufletul poporului nostru. Nu ajunge, ca fiii patriei să fie numai deștepți, iscușiți, cu porniri mercantile și înzestrați cu o profesiune, ci buni, capabili de aspirații superioare, de avânturi entuziaste și să aibă devotament pentru binele obștesc. Artele frumoase cuprind în sine și dezvoltă tot ce este mai divin în om; ele oțlesc și ridică dragostea de bine și frumos!

Determinată importanța desenului, planul de învățământ nu poate să țină seamă numai de scopul ce se urmărește. Aranjarea materiei trebuie să fie astfel făcută, ca instrucția să cuprindă în sine toate acele cunoștințe și exerciții de dexteritate, fără de cari este cu neputință să ajungem scopul dorit. Programa analitică trebuie să țină seamă de greutatea începutului și de capacitatea

elevilor. Îndeosebi în ceea ce privește desenul artistic suntem la începutul începutului! Dovadă este și faptul, că în întreaga țară, până azi n'a apărut un manual, în care s'ar trata acest obiect de învățământ, nici chiar pe seama școalelor secundare și normale, cu atât mai puțin pentru cele primare. În lipsa unui îndreptar teoretic și practic, instrucția desenului artistic este și azi în fașe și lăsată în voia împrejurărilor. Am convingerea, că programa analitică ministerială, editată pentru școlile secundare, normale și primare va trece azi-mâine, cu siguranță, printr'o purificare radicală în ceea ce privește instrucția desenului artistic. Aceasta fiindcă în forma de azi nu poate ținea pas cu pas dezvoltarea pe care a luat-o instrucția desenului în țările Apusului, îndeosebi cu școala

Angliei și Americii, unde prin ajutorul desenului producția artistică și industrială a ajuns să domineze piața lumii întregi.

Materialul lor, cuprins în această programă nu corespunde împrejurărilor noastre și nu satisface așteptărilor; trebuie corectată în întregime și încheșată astfel ca materia fixată pe singuraticile clase să formeze un întreg bine stabilit, sistematizat în mod genetic. Mersul și gradația genetică formează scheletul de instrucție, în jurul căruia se grupează problemele și exercițiile. Aci nu se permit salturi ori abateri dela mersul natural în care se dezvoltă aptitudinile și dexteritatea ochiului și a mâinii.

Timișoara.

Iosif Velceanu,
prof. liceul „Diaconovici.”

Noul comitet al Asociației învățătorilor.

În congresul Învățătorilor din 6, 7 și 8 August a. ç. s'a constituit comitetul central al Asociației pe o nouă perioadă de 3 ani, după cum urmează:

Traian Șuteu președinte
Andrei Pora I. v. președinte
Gheorghe Lipovan II. „ „
Gavril Bochiș III. „ „
Mihail Gherkes IV. „ „
Gavril Almășianu, secretar I.
Vasile Chintocu „ II.

Membri în comitetul central:

Anton Domide
Ioan Pescariu
D-na B. Dulca
Dr. Gh. Wilt
Patrichie Râmăceanțiu
Petru Ilea
Leon Maior
Dimitrie Hancu
N. Rognean
Basilii Poruțiu
Augustin Șandru
Andrei Mureșian
Niculae Firu
Iacob Boeriu
Porfir Nicoară
Ioachim Pop
Ioan Deleanu
Gheorghe Stelea
Alexandru Manu
D-șoara Laura Vasiliu
Ioan Iscu
D-na Aurelia Moian
Ștefan Bota
Mihail Ogrea
Niculae Suciu
Emanuil Irimie
Ilarie Beian
Ioan Angheliiu

Andrei Pora
v. președinte.

Gavril Almășianu
secr. gen. al Asoc.

O aniversare pioasă.

Semi-centenarul morții lui Avram Iancu.

La 29 August st. v., s'au împlinit 50 de ani de când Avram Iancu, regele Moșilor și Craiul Munților și-a dat, după o înduioșătoare suferință morală și fizică, obștescul sfârșit la Baia de Criș. Amintirea morții neînfricoșatului luptător pentru dreptatea și libertatea norodului ardelenesc, s'a sărbătorit pios și demn la Vidra de sus și în alte multe localități din Ardeal. Cele mai multe din gazetele și revistele de aici și de peste munți au evocat în articole mișcătoare figura eroică și sfârșitul tragic al marelui român. În locul însă a atâtor vorbării de circumstanță și de prisos, am fi dorit ca un suflet pios și înțelegător să ridice glasul și pentru strângerea unor fonduri necesare reparării și întreținerii casei eroului dela Vidra, care după știm, stă gata, gata să se prăbușească. Recunoștința față de mării dispăruți sălășluiește în suflet iar nu pe vârful buzelor și 'n vârful condeelor.

Înștiințare.

Decretându-se revista „Învățătorul” cu ocazia congresului al IV-lea, de obligatoare pentru toți colegii din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, rugăm pe Dnii președinți ai secțiilor județene a le trimite tabloul tuturor învățătorilor din județ pentru a li se expedia revista.

Rugăm tot odată pe iubii noștri abonați ca până la 15 Octomvrie să se grăbească a ne trimite prin mandat poștal micul cost al abonamentului de 50 lei pe an și a nu ne mai expune la cheltueli cu trimiteria chitanțelor prin poștă.

Administrația.

Maghiarismul minorităților nemaghiare.

O interesantă și gravă chestiune care ar trebui să atragă în mod mai serios atenția organelor noastre conducătoare. La intervale mai mult sau mai puțin lungi, unele din minoritățile nemaghiare dela noi și în special Evreii și Șvabii dau la iveală accese de un acut maghiarism, cari nu odată au preocupat presa românească. După patru ani de stăpânire românească, pașnică și îngăduitoare pentru fiecare minoritate, Evreii cer și astăzi instrucțiune pentru copiii lor în limba maghiară iar preoții șvabi, prin conferințe, prin predici, sfătuiesc pretutindeni pe Șvabi de a nu-și trimite copiii la școlile românești, insinuând locuitorilor ideea de a impune învățătorilor din școlile lor confessionale să propună în limba maghiară. Nu de mult, rabinul Kecskeméthy din Oradea-Mare, într'un discurs, a declarat verde că: „nu putem a-runca piatră în fântâna din care ne-am adăpat“, iar fruntașul maghiar, Brabas, în discursul ținut la conferința sionistă din Arad, a protestat vehement că a fost salutat în limba germană și nu în cea maghiară. Dedesubturile acestor agitații sunt clare pentru ori cine: agitațiile sunt îmboldite și susținute viguros de minoritatea șovinistă maghiară. Străduința ei se explică prin faptul că, faolaltă cu Evreii și Șvabii, minoritatea maghiară câștigă numeric, lucru important când ne gândim că se trimit atâtea proteste în numele atâtor Unguri din Ardeal — a două milioane! Aceste două mino-

rități ar trebui însă să se pătrundă de ideea că dacă statul român a acordat dreptul ca fiecare minoritate să se cultive în limba ei, apoi el cere ca acest privilegiu să se respecte întocmai. Limba maghiară nu este limba Evreilor și nici a Șvabilor și noi nu putem lăsa ca nemaghiarii să fie instruiți într'o limbă *impusă* de un trecut dărîmat tocmai de triumful unor principii, mai generoase și mai umanitare. Nu putem și nu vom lăsa ca minoritățile de mai sus, și ori care altele, să devie unelte de auto-menținere și de penetrație a maghiarismului în țara românească, iar în fața străinătății, sprijin acuzelor și pretențiunilor nesăbuite ungurești.

Scuza că aceste minorități, și în special cea evreiască n'ar avea deocamdată la îndemână cărțile didactice necesare în limba ei, nu poate înșela pe nimeni. Constituindu-se în minoritate etnică, politică și culturală, și pretinzându-se ca atare, ea trebuie să facă dovada acestei constituiri și pretenții. Declarând, acum, că nu o poate face, își lovește singură existența ca minoritate. Și atunci e datoare să învețe în limba statului ale cărui legi o oblađuiește, și slavă Domnului, nu se va putea plânge că-i va lipsi cărțile trebuitoare.

Căci a continua să ceară și să învețe limba statului opresor de mai înainte, este pentru orice om cuminte un lucru și ilogic și suspect.

-m-d.

Pentru cultura națională.

Popoarele se măsoară nu numai în războaie prin bubuituri de tun, descărcări de puști și bombe, ci mai ales în timp de pace prin așezăminte, întocmiri și legiuri înțelepte. Această măsurare de puteri e cea adevărată. Războiul ține doar câțiva ani, după care urmează vremea îndelungată a păcii binecuvântate. Războiul nu se face doar decât pentru pace. Nimeni nu vrea războiul de dragul războiului. De acea învingătorii din timpul de pace sunt adevărații învingători. Ei sunt de altfel și cei mai buni pregătitori ai zilelor de încercare a războiului. Sunt popoare viteze în războiu, dar nemernice în lucrările de pace; tocmai de aceia sunt menite pieririi. Așa au fost Hunii, Goții, Cumanii și alții cari de mult s'au stins. S'au topit în masa celor mai tari decât ei prin lucrările culturii pașnice. Chiar și vecinii noștri Bulgarii, au suferit o grea știrbire a firei lor turano-mongolice, prin slavizare. Sunt rari popoarele care să învingă, de o potrivă, în pace și în războiu, cu armele distrugătoare, cași cu cele apărătoare și creatoare. Neamul nostru românesc e unul dintre aceste puține. În adevăr, e o mare însușire a neamului nostru că și-a păstrat firea și limba sa latină, precum și conștiința romană în ciuda tuturor dușmanilor de veacuri. E dovada cea mai

puternică despre trăinicia și puterea noastră de viață. Această trăinicie și putere de viață acum, când a ajuns, în sfârșit, la libertate deplină, trebuie întărită și dezvoltată și mai mult prin așezăminte de cultură națională, potrivite cu timpul nostru. Mai mult decât întocmirile de bună stare materială, (case, șuri hambare, crâșme, și ospătării, trenuri, tramvaie, prăvălii ș. a.) așezămintele culturale, (școala, biserica, societăți, reuniuni de înaintare ș. a.) sunt cele care asigură viitorul și nemurirea oamenilor și a popoarelor. Numai gândul, fie păstrat în forma științei, fie mai ales în aceia nepieritoare a artei, birue totul și ajunge mai departe decât fiarele telegrafice și telefonice. Gândul singur străbate de-apururi. — De aceea e datoria tuturor oamenilor de bine și în rândul întâiu al societăților culturale să ajute înaintarea aceasta sufletească a neamului lor. Datoria aceasta și-o îndeplinește „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ cu reședința în Sibiu, când chiamă pe toată suflarea din cuprinsul României întregite să-i dea ajutor la marca ei întreprinderea culturală, care e loteria ei, cumpărând cât mai multe bilete dela această loterie.

CRONICA

Redacționale. Pe temeiul hotărârii Congresului învățătorilor, ținut la 6, 7 și 8 August a. c., în Cluj, comitetul central al Asociației noastre, întrunit în ședință la 12 Septembrie a. c., a încredințat redactarea permanentă a revistei „Invățătorul” cunoscutului publicist și om de litere, dl *Mihail Dragoș*, sub redactarea căruia apare chiar numărul de față.

În aceeași ședință, Comitetul a desărcinat pe redactorul responsabil de până acum, Dl *Andrei Pora* de agendele de redactare, aducându-i cu acest prilej și repezind, mulțumirile aduse de congres, pentru munca depusă în cei trei ani, ca redactor și organizator al acestei reviste.

Absolvat de agendele redacției, Dsa rămâne însă și mai departe, muncitor și colaborator intern al revistei, în fruntea comitetului de redacție, potrivit dorinței și hotărârii Congresului.

În pragul reorganizării revistei, se impun, firește, pentru toți și noi îndatoriri: de a da tot concursul moral și material pentru ca revista noastră să satisfacă tuturor necesităților învățătorimei românești din Ardeal.

Chemăm deci la lucru pe toți cei cari au puterea și dorul de a vedea așezată pe temelii solide, organizarea școlii românești.

*

Propagandă în favoarea școlilor confessionale din Ardeal. În Ardeal, anumite cercuri ungurești au început o intensă propagandă prin populația maghiară, prin care aceasta este îndemnată a nu-și da copiii la școlile naționalizate și a contribui cu bani la susținerea școlilor confessionale. În câteva comune, unde propaganda a găsit teren, populația maghiară a și oprit pe copii de a mai frecventa școlile statului. În alte regiuni, unde școlile confessionale lipsesc iar tinerii urmează la școlile statului, populația e impusă la anumite taxe anuale care sunt vărsate la fondurile școlilor confessionale.

În com. Abasa, jud. Târnava-Mare, — de ex. — s'a impus fiecărei familii să plătească 100 lei anual. În alte comune taxa este și mai mare. Scopul acestei propagande este de a face imposibilă funcționarea școlilor statificate în regiunile ungurești din cauza lipsei de elevi și a arăta guvernului, necesitatea școlilor confessionale.

Minoritatea maghiară dela noi care se plânge pe toate cărările de persecuții imaginare, ar trebui să știe că acest procedeu este necorespunzător și că clauza minorităților din tratatul dela Trianon, atât de des invocată, tocmai ea nu îngăduie siluirea conștiinței și voinții cetățenilor unui stat, și condamnă chiar asemenea procedee. Asupra acestor procedee, cu primejdioase urmări, guvernul are datoria să-și spună cuvântul.

Persecuții curioase. Persoane demne de toată încrederea ne informează că institutele de învățământ din Blaj manifestă o vădită răceală față de fiii de învățători cari solicită locuri în internate. Deși întrunesc toate condițiile de primire și deși au fost cei mai mulți primiți în internate și în anii trecuți, acum sunt respinși sub diferite pretexte. Ne întrebăm și noi cu ce-au greșit acești fii de învățători, pentru ca să fie tratați cu atâta vitregie. Ori Blajul este monopolizat numai pentru anumiți tineri? Atragem atenția I. P. S. S. Metropolitanului asupra acestui procedeu fără rațiune.

*

Noul delegat al Ministerului în comitetul fondului „Gh. Lazăr”. În locul Dlui Dr. *Valer Seni*, director regional în Cluj, demisionat, Ministerul Instrucțiunii Publice a numit pe dl Dr. *Lazăr Chirilă* ca delegat în comitetul fondului „Gh. Lazăr”. Saluăm pe noul delegat, rugându-l să ne dea tot concursul pentru deslegarea norocoasă a diferitelor chestiuni și probleme ce preocupă această societate a corpului didactic primar.

*

Noul cămin al învățătorilor. Este cunoscut tuturor colegilor că fondul „Gh. Lazăr” a luat inițiativa înființării unui nou cămin pentru fiii de învățători. Hotărârea comitetului a fost ratificată de congresul din vara acestui an, hotărându-se totodată ca acest cămin să se clădească în *Tg.-Mureș*. Comitetul nostru central roagă pentru aceasta pe toți colegii să facă donații pentru înființarea cât mai grabnică a acestui cămin și insistă mai ales pe lângă învățătorii județului *Mureș-Turda* ca să contribuie cu toate puierile lor la acest nou cămin învățătoresc, ale cărui foloase le vor simți ei cei dintâi.

*

Bisericele române din America. În adunarea Consistorului arhidiecezan ținută la începutul lunii Septembrie la Sibiu, s'a pus în discuție, printre altele și criza ce există în sinul bisericii ortodoxe din America. Din rapoartele primite de Consistor, s'a putut constata că bisericile îndepărtaților noștri frați sunt într-o complectă anarhie. Preoții dela aceste biserici se ocupă de alte afaceri decât cele bisericesti, iar unii au mers până acolo încât și-ar fi vândut prin licitație chiar și biserica.

Față de această ne mai auzită și dureroasă stare, am dori un comunicat mai amănunțit din partea celor în drept, căci sănătatea morală a fraților noștri de peste Ocean, pierduți în masa uriașă a populației de acolo, ne este tocmai pentru aceasta, îndoit de scumpă. Și am mai dori să știm dacă delegația aleasă de Consistor pentru anchetă a plecat și dacă nu cumva, cum merg lucrurile de o bucată de vreme la noi, nu va pleca atunci când va fi prea târziu! -m.d.

Apelul societății „România Jună” din Viena. Zilele trecute ziarele noastre au publicat un călduros apel al președintelui cunoscutei societăți academice „România Jună” din Viena, apel adresat instituțiilor noastre de cultură, scriitorilor români și caselor de editură, pentru donații de cărți, broșuri, reviste, etc., necesare unei mai intense activități culturale a societății. Ne bucurăm din suflet că societatea care avea o pagină atât de frumoasă în cartea luptelor noastre naționale și despre care aducea vești atât de înfricoșătoare cunoscutul poet, Di Nichifor Crainic, a început să dea semne de viață și nu dorim decât ca inimosu-i apel să găsească un răspuns cât mai larg în suflurile celorla cărora le este adresat.

*

Gesturi vrednice de imitat. Ziarele din Capitală aduc la cunoștință faptea unui plugar din satul Smârdan, județul Dolj. Faptea este interesant și caracteristic pentru moralitatea zilelor în care

trăim. Bătrânul are 71 de ani și numele lui e Anghel I. Alrea. El a făcut o donație care consistă dintr'un corp de case, construite masiv din cărămidă, cu ciaci încăperi spațioase și foarte igienice, cu pivniță boltită, cu mai multe dependințe și o grădină în suprafață de peste 322, m. p., grădină încărcată cu plantațiuni. Valoarea donațiunii trece de 70.900 de lei. Această donațiune a făcut o în folosul școlii primare din satul său, și aici e valoarea etică și estetică a faptei sale. Bătrânul plugar din Smârdan își poate petrece zilele liniștit de-acum, căci și-a făcut către țară o frumoasă datorie. Generațiile de școlari cari vor învăța carte în clădirile moșneagului, își vor aduce aminte cu drag de fapta aceluia pe care nu l-au cunoscut, dar despre care, din tată 'n fiu, se va duce vestea că a trăit ca semănătorii bătrân care sădește pomii, ca să umbrească și s'adăpostească pe cei ce vor trăi după el.

Insemnări mărunte.

Scolile în Bucovina. În anul școlar 1921-22 au funcționat în Bucovina 419 profesori și măștri la școlile statului. Statistica lor se prezintă astfel: au fost 319 profesori și 26 măștri; dintre profesori au fost 244 titulari și 146 suplinitori, iar dintre măștri 13 titulari și 13 suplinitori. După naționalitate au fost: 186 Români, 84 Evrei, 69 Germani, 58 Puteni și Poloni și 5 de alte nații. Deci 186 Români față de 230 neromâni, ceea ce dă aproximativ 45 procente Români și 55 procente neromâni.

*

În ziua de 26 Septembrie s'a deschis în Chișinău (Basarabia) cea dintâi școală de comerț românească din Basarabia.

*

Ministerul cultelor a concesionat dreptul reprezentățiilor teatrale în limba maghiară la opt trupe maghiare, care vor juca în circumscripțiile fixate de minister.

*

Administrația și controlul tuturor școlilor normale din teritoriile alipite se va face pe viitor de către ministerul de instrucție. Pentru fiecare școală normală din teritoriile alipite, se va delega câte un inspector care să facă situația școlilor respective.

*

În urma tratatelor urmate, s'a hotărât ca direcția teatrului unguresc din Oradea-Mare să pue de două ori pe săptămână sala la dispoziția trupelor românești, în schimbul unei subvenții ce i-o va acorda statul.

*

Preoții români din Cleveland au început adărtarea unei reviste românești intitulată „Lumina”.

S'au împlinit la 27 Septembrie, 100 ani dela reinstalarea domniilor pământene în Moldova și Muntenia, punându-se capăt erei de rușine, de degradare națională și de cumpănit jal care a fost aceea a domniilor fanariote. Cu această ocazie dl N. Iorga a invitat toate secțiunile Ligei Culturale să sărbătorească această zi.

*

Dl. Dr. Angheliescu, ministrul Instrucției, a luat inițiativa înființării pentru anul acesta a 1000 de biblioteci populare și anume: 300 în Ardeal, 100 în Bucovina, 200 în Basarabia și restul în vechiul regat. Aceste biblioteci se vor înființa pe lângă școlile urbane și rurale. S'a mai hotărât complectarea și refacerea tuturor bibliotecilor distruse de războiu cât și creierea a încă 1000 de biblioteci pentru anul viitor.

*

Printre premiile puse la concurs de Academia română pentru sesiunea generală din 1923 se găsește și *Premiul Asociațiunii Craiovene*, de 1500 Lei, care se va da pentru cea mai bună carte didactică dintre cele publicate dela 1 Ianuarie 1920—31 Decembrie 1922.

Inscrierile se vor face la cancelaria Academiei (Calea Victoriei 135) până la 31 Decembrie 1922.

*

Cunoscutul compozitor și armonizator al cântecelor noastre populare, dl. I. Vidu, dirigintele corului din Lugoj, a luat în unire cu dl. Josif Velceanu, profesor și dirigintele corului „Doina” din Timișoara, frumoasa inițiativă de a federaliza toate corurile și fanfarele actualmente în ființă în Banat, într'o mare asociație. Adunarea de constituire s'a ținut în comuna Chiseteu (Caraș Severin) la 21 Sept. a. c.

În cuând se va sărbători aniversarea a o sută de ani dela nașterea lui Pasteur. Născut la 27 Decembrie 1922 la Dole (Jura), Pasteur a fost întâi profesor la Besancon, mai apoi la școala normală superioară și la liceul din Dijon dela care trecu în 1852 profesor de chimie la universitatea din Strassburg.

A fost membru și secretar al Academiei de științe, intrând și în Academia franceză în locul marelui naturalist Littré. E demn de relevat că cu toate cercările și descoperirile cari l-au făcut celebru în terapeutică modernă, Pasteur n'a fost totuși medic.

Cursurile de vară dela Vălenii de Munte, de sub conducerea dlui N. Iorga, întrerupte în timpul războiului și reluate acum doi ani, s'au bucurat și anul acesta de foarte mulți auditori. Importanța instituției culturale dela Vălenii s'a bucurat de vizita și a doi învățați francezi: dl *Louis Gentil*, profesor la Sorbona și dl *Jacques Bourcart*, precum și de înalta vizită a *M. Sale Regina Maria, Principesa Nicolae, Princesesa Ileana și Irina a Greciei*. *M. Sa Regina* s'a interesat în deapra de meritul cursurilor, primind chiar să patroneze o școală specială de fete, pe care intenționează s'o înființeze dl N. Iorga la Vălenii. Din declarațiile făcute

unui ziar local de învățător profesor dl *V. Bogrea*, aflăm însă cu surprindere și cu durere, că numărul audienței ardeleni la aceste cursuri a fost neobișnuit de mic. Cauzele?

*

În institutul medico-pedagogic de stat din *Boroșineu* (Arad) se primesc pentru anul școlar 1922-23, copii și copile cu defecte mintale și capacitate slabă, cari au repetat de repetate ori cl. I ori altă clasă primară sau chiar cari n'au mai fost înscriși. Cei săraci vor fi primiți gratuit. Se atrage însă atenția că se primesc cei cu înclinași suflatești sub-normale dar cari sunt totuși apti pentru învățământ. Lămuriri se primesc la direcțiunea institutului.

*

A murit la București cunoscutul și mult apreciatul compozitor *Ion Scărlătescu*. Înmormântarea a avut loc Duminecă 24 Septembrie, în prezența unui delegat al ministerului artelor, a teatrelor și asociațiilor de muzică din Capitală și a numeroșilor săi admiratori. Cu prilejul acestui trist eveniment, dl *Virgil Cioflec*, directorul artelor, a înstituit un premiu de 4000 Lei pentru cea mai bună compoziție muzicală cu titlul: „*Moartea lui Ion Scărlătescu*”.

Cărți, reviste, ziare.

Primum la redacție:

Geografia județului Cojocna, pentru școlarele primare, întocmită de dnii *G. G. Mateescu*, profesor secundar și *I. A. Anghelii*, institutor.

Scrisă într'un stil simplu, ușor de înțeles, într'o limbă românească curată, împodobită cu desene și clișee numeroase și reușite, cartea se recomandă de sine ca un manual didactic de mână întâu.

*

„*Sfaturi de aur pentru țărani*” de *I. I. Toussaint-Senior*. Ed. II. O căruță fără nici o pretenție de originalitate, scrisă într'un stil quasi-popular și cu sănătoase sfaturi și exemple. Se poate citi cu plăcere și cu folos de cei cărora li-e și adresată.

*

„*Didactica*”, pentru normaliști și învățători, de *Gr. Borgovanu*. Cartea cunoscutului și fecundului autor de cărți didactice, făcută după programele oficiale în vigoare, este o călăuză neprețuită pentru toți cei cari au îmbrășsat sau vor îmbrăși spinoasa și plină de răspundere carieră a învățământului primar. O recomandăm cu toată căldura.

*

„*Școala Română*”, organ al soc. institutorilor și institutoarelor din România, An. XVII, No. 14-17, cuprinde un interesant și folositor articol despre „*Prevenirea leneșiei școlare*” de *Dr. Popescu-Hagiul*. Părerile asupra *Alcătuirii unei cărți*

de citire, ale dlui *A. Ivanovici* sunt foarte judicioase și pot fi urmate cu toată încrederea de autorii unor astfel de cărți.

*

„*Invățătorul Român*”, revista asoc. gen. a membrilor corpului didactic primar român, An. I, No. 5. Una din cele mai serioase reviste didactice române, „*Invățătorul român*” a reușit în scurtul timp dela apariție și până azi să grupeze în jurul celei mai de seamă personalități ale învățământului nostru. Din numărul apărut pe Maiu, desprindem articolul dlui *Al. Procopovici*: „*In jurul reformei școlare*”, în care autorul semnatează cu multă vigoare pericolul diferențierii tot mai accentuate dintre cele două lumi ale statului nostru, lumea satelor și lumea orașelor. „*Viața noastră — scrie dsa — nu se va putea consolida, dacă în Ardeal, Bessarabia și Bucovina, sau sub anumite aspecte și în vechiul regat, orașele, sau o mare parte a populațiunii lor, vor sărui să se prezinte și de aci înainte ca niște corpuri străine introduse în mijlocul acestei țări, voind să trăiască viața lor deosebită și să continue deci o existență parazitară*”.

Pentru evitarea unui viitor conflict, dl *Procopovici* cere o cât mai largă cunoaștere a minorităților conlocuitoare și câștigarea încrederii și simpatiei lor, tocmai prin această cunoaștere cât mai aprofundată a ființei, culturale și nevoilor lor.

Alte articole semnate de dnii *C. Oprescu*, *C. Sudețanu*, *Ap. D. Culea*, *Gavril Bochiș*, *El. Filipescu etc.*, încheie un număr cu desăvârșire interesant și bogat.

Pentru fondul „Gheorghe Lazăr”.

(Urmare.)

Pe listele de subscripție lansate pentru mărirea fondului „Gheorghe Lazăr” au mai scris:

Lista Nr.	Lei	Lista Nr.	Lei
402 Romul Negreiu, Zlatna	15.—	559 Simion Baloș, Brad	340.—
349 Corneliu Roșca, Maciova	35.—	328 Vasile Bălănescu, Orșova	1053.—
822 Ilie Bunea, Iacobeni	71.—	177 Gavril Man, Vadul Crișului	135.—
127 Nicolae Frățilă, Tiur	298.—	926 Adrian Mican, Lechința	82.60
92 Ion Bucur, Mogoș-Valea Barnii	42.—	19 Emanuil Muntean, Aiudul de sus	230.50
107 Trăian Brătoiu, Oieșdea	20.—	1014 Școala civilă, Abrud	150.—
117 I. O. Dămian, Roșia de Secaș	100.—	643 Gheorghe Nichita, Tășnad	225.—
333 Gavrilă Băiaș, Jupalnic	17.—	30 Ion Gligorescu, Alba-Iulia	20.—
725 Iuliu Pereni, Dorolț	7.—	29 Maria Muntean, Alba-Iulia	35.—
819 Vasile Corbean, Ighișdorful Sărbesc	15.—	28 Cornelia Costea, Alba-Iulia	180.—
338 Gheorghe Jurchescu, Petnic	61.—	27 Cornelia Pipoș, Alba-Iulia	45.—
583 Adam Popovici, Deva	100.—	26 Valer Mărgineanu, Alba-Iulia	50.—
16 Ana Panța, Aiud	140.—	25 Vasile Sandru, Alba-Iulia	50.—
771 Niculae Crețu, Rășinari	10.—	24 Dumitru Magda, Alba-Iulia	25.—
783 Bucur Sasu, Rășinari	268.93	23 Vasile Oniciu, Alba-Iulia	20.—
17 Mărioara Man, Aiud	144.—	22 Iuliu Roșca, Alba-Iulia	50.—
301 Dănilă Țunea, Mehadia	24.—	21 Nichifor Borza, Alba-Iulia	422.75
505 Nicolae Țuțurea, Beclean	38.75	153 Dimitrie Moldovan, Alba-Iulia	25.—
836 Petre Dan, Sighișoara	150.—	1026 Dumitru Irini, Rebrîșoara	84.—
839 Ion Togan, Sighișoara	—.—	993 Școala norm. de băieți, Zălau	215.—
833 Ambrosiu Stoicovici, Sighișoara	—.—	488 Ion Pușcariu, Sohodol	130.—
379 Avram Neda, Recița	5901.—	606 Ion Batea, Pănătorii de munte	213.—
806 Gregoriu Neamțiu, Mintiul Gherlii	238.50	588 Teodor Stoia, Sighetul Marmăției	205.—
599 Ion Hancu, Târgul-Mureș	52.—	987 Revizoratul școlar „ ”	23.—
974 Revizoratul școl. Târgul-Mureș	—.—	853 Ilarie Ghiaja, Bratei	66.50
591 „ ” „ ”	—.—	570 Sabin Jula, Simeria	400.—
659 Patriciu Pop, Supurul de jos	160.75	150 Trăilă Pigli, Arad-Șega	135.—
811 Gheorghe Pop, Hoghiz	20.—	512 Gheorghe Turdean, Dejani	66.—
514 Ilarie Comșa, Mândra	80.—	970 Revizoratul școlar, Sibiu	55.—
192 Stefan Garoiu, Hălchiu	699.—	151 Ion Iancu, Almaș	27.—
1035 Ioan Stroia, Pojorta	20.—	552 Gheorghe Halmaghi, Veneția de sus	60.—
259 Grigorie Drăgan, Mocud	60.—	202 Gheorghe Șermeșan, Mititei	50.—
548 Octavian Pop, Vad	80.—	152 Alexandru Galdău, Tăut	300.—
519 Gheorghe Pop, Mărgineni	38.15	398 Peiru Adam, Zervești	58.—
602 Teodor Sighiartău, Toplița-Română	30.—	921 Patriciu Palade, Cămpeni	200.—
563 Laurean Petruțescu, Pricaz	15.—	38 Ion Deva, Blaj	347.—
1018 Iosif Barbu, Dostadt	20.—	636 Zaharie Fraudeș, Hodac	49.63
66 Ion Crăciun, Dostadt	24.—	123 Teodor Haba, Șioroștin	60.—
864 Cornelia Suci, Paloș	65.—	778 Stefan Drăghiciu, Sadu	118.—
748 Dumitru Racolți, Baia-Mare	30.—	661 Romul Șipoș, Curitău	200.—
369 Serafim Jurca, Doman	59.—	909 Stefan Puta, Sănniclăușul-Mare	385.—
972 Revizoratul școlar, Odorheiu	100.—	410 Ion Gander, Ferdinand	205.—
809 Ierofteiu Bârsan, Paloș	65.—	998 Școala normală de băieți, Caransebeș	105.—
235 Ion Moldovan, Rodna-veche	50.—	405 Pavel Cepău, Obreja	235.—
615 Gheorghe Uliăcan, Hodac	20.—		
996 Școala norm. de băieți, Sibiu	130.—		

(Va urma.)

Banca „Invățătorilor“, Cluj.

Contul Bilanț dela 30 Iunie 1922.

ACTIVE

Pe timpul din 1 Ianuar 1921 — 30 Iunie 1922.

PASIVE

	Lei	b		Lei	b
Casa în numerar	127025	10	Capital social	15000	—
Cambii escontate	99389	50	„ „ din emisia în curs	92060	—
Mărfuri	60000	—	Depuneri spre fructificare	145001	17
Mobilier	9493	23	Acți „Zorile“	19716	—
Efecte și acții	8750	—	Creditori	7282	12
			Dividende neridicate	641	50
			Scopuri filantropice	392	54
			Interese anticipate	1112	—
			Profit curat	23452	50
	304657	83		304657	83

SPESE

Contul Profit și Pierdere

VENITE

	Lei	b		Lei	b
Spese (Cheltuieli de organizare și altele)	23128	70	Spese de emisiune	23210	—
Lefuri	4065	—	Interese de escont provizii, comis. etc.	22117	42
Contribuțiuni	7986	05	Câștig din marfă	20000	—
Interese fondurilor proprii	12	70			
Interese de reescont	2622	20			
„ la depuneri	4060	27			
Profit curat	23452	50			
	65327	42		65327	42

Cluj, la 30 Iunie 1922.

ss. Andrei Pora, ss., Petru Bura, ss., Traian Șuteu,
președinte. v. președinte. v. președinte.

ss. Dr. Gheorghe Vilt, ss. Mihail Hurducaciu, ss. Gheorghe
Verificat și găsit în con-

COMITETUL DE

ss. Gavril Almășian ss. Ioachim
președinte.

DIREC-

ȚIUNEA :

ss. Dimitrie Hancu, ss. Gheorghe Stelea, ss. Iacob Boieriu,
secretar

B. Boieriu, ss. Ioan Mango, ss. Anton Domide,
sonantă cu registrele

SUPRAVEGHIERE :

Pop ss. Marie Beian

Pentru contabilitate:

ss. Boieriu

Propunerea Direcțiunii

referitoare la împărțirea Profitului curat de Lei 23452-50
10% Dividendă acțiilor vechi pro 1/1 921—
30/VI 922 „ 2250—

6% Interese ratelor vărsate din emisia în curs „ 361-90

Iar din rest se vor da :

25% Fondului de rezervă „ 5135-15

10% „ pensii ale funcționarilor „ 2054-06

15% Tantiemă funcționarilor societății „ 3081-09

50% Subvenții cf. Statutelor cari se vor
repartiza astfel:

1. Pentru crearea unei burse a „Băncii
Invățătorilor“ care se va da unui
student fiu de invățător „ 4000—
2. Asociației generale a invățătorilor din
Transilvania etc. spre a putea da burse
fiicelor de invățători „ 3000.—
3. Casei Invățătorilor din Satu mare „ 1000.—
4. „ „ „ Arad „ 1000.—
5. „ „ „ Timișoara „ 1000.—
6. La dispoziția Direcțiunii pt. scopuri
filantropice restul de „ 270-30

Revista „Invățătorul” Cluj.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

